

Duitsland
Sector 6
Nabestaandenpensioen

De informatie in dit document is door studenten samengesteld en hoeft daardoor niet volledig en/of juist te zijn. Gebruik van deze informatie is dan ook voor eigen risico.

Student 894990
Studiejaar 1999

3.6.1. Wettelijke regelingen

In Duitsland is het nabestaandenpensioen ofwel de 'Hinterbliebenenrente' opgenomen in deel VI van het Sozialgesetzbuch (SGB), getiteld 'Gesetzliche Rentenversicherung'.¹ Het gaat dan met name om § 46-48 SGB VI.

Daarnaast bestaat in sommige gevallen aanspraak op 'Hinterbliebenenrente' op basis van deel VII van het Sozialgesetzbuch, getiteld 'Gesetzliche Unfallversicherung'.² Is de dood van de verzekerde namelijk het gevolg van een arbeidsongeval of beroepsziekte, dan heeft de weduwe/weduwnaar op basis van de ongevallenverzekering recht op 'Hinterbliebenenrente'.³

3.6.1.1. Kring van uitkeringsgerechtigden

In de eerste plaats geldt het nabestaandenpensioen zowel voor weduwen als voor weduwnaars. Op het eerste gezicht lijkt dit laatste misschien vreemd, maar als gevolg van de trend van gelijke behandeling wensten ook mannen voor deze uitkering in aanmerking te komen.⁴ Onder weduwe/weduwnaar wordt verstaan diegene die ten tijde van het intreden van de dood met de verzekerde gehuwd was. Het nabestaandenpensioen geldt dus niet voor samenwonenden.

In de tweede plaats geldt het nabestaandenpensioen voor pseudo-weduwen respectievelijk weduwnaars. Het gaat hier om vroegere echtgenoten van de overledenen, die zijn gescheiden of wiens huwelijk nietig is verklaard of is opgeheven.

In de derde plaats is het nabestaandenpensioen van toepassing op zowel halfwezen als volle wezen.

3.6.1.2. Uitkeringsrechten

• Weduwen en weduwnaars

Ten eerste is er de weduwen-en weduwnaarsuitkering ex § 46 SGB VI.⁵ Onderscheid wordt gemaakt tussen de kleine en grote uitkering. De voorwaarden voor de kleine uitkering ex § 46 Absatz 1 SGB VI zijn:

- de weduwe resp. weduwnaar is niet hertrouwd;
- de verzekerde moet de algemene 'Wartezeit' (referteperiode) van 5 jaar hebben vervuld (§ 50 SGB VI).

De kleine weduwen-en weduwnaarsuitkering bedraagt 25 % van de arbeidsongeschiktheidsuitkering, zie § 67 nr.5 SGB VI.

De voorwaarden voor de grote uitkering ex § 46 Abs.2 SGB VI zijn:

- de weduwe resp. weduwnaar is niet hertrouwd;
- de verzekerde moet de algemene 'Wartezeit' van 5 jaar hebben vervuld;
- de weduwe resp. weduwnaar onderhoudt een eigen kind of een kind van de verzekerde die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt en in geval van geestelijke of lichamelijke handicap van het kind ook na het 18^e levensjaar;
- de weduwe resp. weduwnaar heeft de leeftijd van 45 jaar reeds bereikt of

¹ Beck-Texte, *Gesetzliche Rentenversicherung*, Auflage 1998 (laatste druk).

² Beck-Texte, *Gesetzliche Unfallversicherung*, Auflage 1998 (laatste druk).

³ Jäger, Horst, *Einführung in die Sozialversicherung*, p. 29-30, Berlin: Schmidt, 1986.

⁴ Däubler, W., *Das Arbeitsrecht*, Deel 2, p. 754, Rororo, laatste druk.

⁵ Schaub, G., *Arbeitsrechtshandbuch*, p. 579, München, 1992; Aufhauser, Rudolf, Bobke, Manfred, Wurga, Norbert, *Einführung in das Arbeits- und Sozialrecht der Bundesrepublik Deutschland*, p. 473-474, Koeln: Bund-Verlag, 3. aktualisierte und erweiterte Auflage, 1995.

- de weduwe resp. weduwnaar is niet meer in staat een beroep uit te oefenen of is arbeidsongeschikt.

De grote weduwen-en weduwnaarsuitkering bedraagt 60 % van de arbeidsongeschiktheidsuitkering van de overledene, zie § 67 nr.6 SGB VI.

Opgemerkt zij dat gedurende de eerste drie maanden na het overlijden de weduwen-en weduwnaarsuitkering 100% van het verzekerdenpensioen bedraagt.⁶

Ten tweede bestaat er recht op 'Hinterbliebenenrente' op basis van § 65 van de Ongevallenverzekering. Deze blijft bestaan tot de weduwe respectievelijk weduwnaar besluit te hertrouwen (Abs.1). Aan de hand van dezelfde criteria als hierboven aangegeven maakt § 65 SGB VII onderscheid tussen een klein en een groot pensioen. Het bedraagt resp. 3/10 en 4/10 van het jaarinkomen van de overledene, het eerste kwartaal na de dood van de verzekerde 2/3 daarvan. Bij het bepalen van de hoogte van deze uitkering wordt ook rekening gehouden met de inkomsten van de gerechtigde; deze worden met de uitkering verrekend.

• **Pseudo-weduwen resp. weduwnaars**

Ten eerste bestaat er voor hen de mogelijkheid van de 'Erziehungsrente' ex § 47 SGB VI.⁷

Hierbij gaat het niet om een nabestaandenpensioen, maar om een uitkering uit eigen verzekering. Aanspraak op deze uitkering hebben verzekerden tot 65 jaar, als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- het huwelijk is na 30 juni 1977 ontbonden en de ex-echtgenoot is gestorven;
- de verzekerde voedt een eigen kind of een kind van de ex-echtgenoot op;
- de verzekerde is niet hertrouwd;
- de verzekerde heeft tot de dood van de ex-echtgenoot de algemene 'Wartezeit' vervuld.

Ten tweede kent de Ongevallenverzekering in § 66 SGB VII prestaties voor gescheiden overlevenden. Hierbij wordt verwezen naar § 65 SGB VII.

Daarnaast is er een bijzondere regeling voor weduwen resp. weduwnaars die hertrouwd zijn, zie § 46 Abs.3 SGB VI.⁸ Indien dit nieuwe huwelijk opgeheven of vernietigd wordt, maken zij weer aanspraak op de kleine of grote weduwen-en weduwnaarsuitkering ex § 46 Abs.1 en 2 SGB VI.

• **Wezen**

Allereerst is er de wettelijke uitkering ex § 48 SGB VI.⁹ Onderscheid wordt gemaakt tussen halfwezen en volle wezen. De voorwaarden voor de uitkering voor halfwezen zijn volgens § 48 Abs.1:

- de kinderen van de overledene hebben nog een onderhoudsplichtige ouder;
- de overleden ouder heeft de algemene 'Wartezeit' van 5 jaar vervuld.

De uitkering voor halfwezen bedraagt volgens § 67 nr.7 SGB VI 1/10 van de arbeidsongeschiktheidsuitkering van de overleden verzekerde.

De voorwaarden voor de uitkering voor volle wezen zijn volgens § 48 Abs.2:

- de wezen hebben geen onderhoudsplichtige ouder meer;
- de overleden ouder heeft de algemene 'Wartezeit' van 5 jaar vervuld.

De uitkering voor volle wezen bedraagt volgens § 67 nr.8 SGB VI 2/10 van de arbeidsongeschiktheidsuitkering van de overleden verzekerde.

⁶ Jäger, H., p. 29.

⁷ Schaub, G., p. 580; Aufhauser, R., Bobke, M., Warga, N., p. 474.

⁸ Schaub, G., p. 579; Aufhauser, R., Bobke, M., Warga, N., p. 474.

⁹ Schaub, G., p. 579-580; Aufhauser, R., Bobke, M., Warga, N., p. 474-475.

Volgens § 48 Abs.3 worden, naast eigen en geadopteerde kinderen, ook als kinderen aangemerkt stiefkinderen en pleegkinderen, kleinkinderen en broers/zusters, die de overledene in zijn huishouding heeft opgenomen en onderhouden. Volgens de 4^e Abs. loopt de uitkering in beginsel tot het 18^e levensjaar.

Verlenging tot het 27^e levensjaar is mogelijk vanwege opleiding of handicap. Volgens Abs.5 wordt de leeftijdsgrens ook verhoogd ingeval van voldoening van de wettelijke dienstplicht. Naast deze uitkering ex § 48 SGB VI is er de wezenuitkering op basis van de Ongevallenverzekering. § 67 SGB VII komt nagenoeg overeen met § 48. De uitkering bedraagt volgens § 68 Abs.1 2/10 bij halfwezen en 3/10 bij volle wezen van het jaarinkomen van de overledene en loopt tot het 18^e levensjaar (Abs.2). Daarnaast worden inkomsten van de gerechtigde met de uitkering verrekend (Abs.2).

3.6.1.3. Inkomens-of vermogensafhankelijkheid

Het nabestaandenpensioen is inkomensafhankelijk: afgezien van een wettelijk bepaalde vrijlating worden inkomsten van de rechthebbende op het pensioen gekort.¹⁰

3.6.2. Financiering van het nabestaandenpensioen

Het nabestaandenpensioen wordt uitgekeerd uit de door de overledene betaalde premies voor de Rentenversicherung (dus inclusief arbeidsongeschiktheids- en nabestaandenpensioen). De premie bedraagt 18 % van het inkomen van de werknemer tot een totaal van DM 90.000,- per jaar.¹¹

¹⁰ Jäger, H., p. 29.

¹¹ Jacobs, A., *Sociaal recht in de landen rond de Noordzee*, dictaatnummer: 6800.99.380, 1999/2000.